

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Terlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en enny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Capscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoë; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachtster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmachine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremico; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De Ijslandvaarders; 214. Jongensbarten; 216. Een dappere vrouw; 217. Aii-baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

Vierde druk.

Nr. 36.

A. HANS

De Roovers van de Moeren

A. HANS.

IN DE MOEREN

Uitgave A. HANS-VAN DER MEULEN, Contich.

Tusschen Veurne in West-Vlaanderen en Winoksbergen in Frankrijk,

Poort te Winoksbergen.

gen in Frankrijk, ligt een vruchtbare streek, die men de Moeren noemt. Er is een « Belgische » en een « Fransche » Moere. Vóór 1623 zag men daar een uitgestrekte waterplas, die koorts verwekte en de omgeving ongezond maakte. Waarom zou men de plas niet droog leggen en daar vruchtbaar akkerland winnen? 't Zou een reusachtig werk zijn, maar Wincelas Coebergher durfde het wel aan. Deze wilskrachtige man, een Antwerpenaar, maakte een akkoord met Albertus en Isabella,

dadelijk schoof ze vaders leunstoel dicht bij den haard. Haar dochter Mathilde wierp nieuwe blokken in het vuur en Emma bereidde haastig een kom warme melk. Maar de ongesteldheid week niet. Annette werd gloeiend rood in het gelaat. Ze kreeg hoge koorts.

— Jonkvrouw, ik zou te bed gaan, zei de boerin. Zoo kunt ge niet naar de stad terug keeren.

— 't Is waar, erkende Adelbert bezorgd. Goede menschen, we doen u veel last aan.

— Er is geen sprake van last, zei de boer. Doe toch of ge thuis zijt.

— Ik zal eerst het bed verwarmen door een kruik heet water, hernam de vrouw.

— Dat we om den heelmeeester zonden, stelde Adelbert voor.

— Wil ik Dolf, mijn knecht zenden? vroeg Rijkaart.

— O, ik zou u zeer dankbaar zijn...

— Mijn zoon is naar Veurne op schaatsen... anders kon hij gaan. Dolf dorscht in de schuur. Ik zal hem roepen.

Een jonge man van even in de twintig verscheen. Toen hij Adelbert zag, scheen hij te ontstellen. Hij hield zich in de schaduw van het portaal en 't was of hij zoo beschaamd was, dat hij den blik niet durfde verheffen. Adelbert vroeg of hij den dokter in de stad wilde halen. Klara nam uit een fijne met zilver bewerkte beurs een geldstuk en gaf dit aan den knecht. Deze vertrok dan, ook op schaatsen.

Ze keek somber (blz. 5).

Intusschen ging Annette te bed. Adelbert bleef bij den haard.

— Mijn knecht is een rappe gast, zei de boer. Hij zal zijn boodschap vlug doen,

— Ik meen hem nog gezien te hebben, sprak de heer van Loo.

— Dolf ? 't Is mogelijk. Hij is hier nog maar een maand in dienst. Anders een stille jongen... hij gaat nooit uit.

— Zijn gezicht is me niet vreemd...

— Hij komt uit Veurne-Ambacht, maar misschien heeft hij wel te Winoksbergen gewoond.

Ruim een uur later keerde Dolf met den geneesheer terug, die eveneens de schaatsen aangebonden had. Zoo reisde men nu immers 't snelst.

— Jonkvrouw Annette moet hier blijven... het is een zware verkoudheid, die uitbreekt, verklaarde de dokter. Ze mag volstrekt niet vervoerd worden. Warmte en rust heeft ze noodig.

— Is er gevaar ? vroeg Adelbert angstig.

— Neen, neen, doch we mogen het niet inroepen.

Boer en boerin Rijkaart zeiden dadelijk weer dat Annette hier als thuis was. Er werd dan besloten, dat Klara bij haar zou blijven. De arreslede werd in de schuur geborgen en de heer van Loo schaatste met den dokter terug, om de ouders op de hoogte te brengen.

.....

Naast het bed van de zieke hadden Rijkaart en Bruno

een tweede gezet voor Klara. De zusters sliepen dus in dezelfde kamer. Annette lag dien nacht toch rustig. Klara sluimerde ook... Ze was vermoeid door de reis in de sterke winterlucht.

Plots werd ze wakker. Ze meende gerucht te hooren. Verschrikt richtte ze zich op. Juist zag ze bij het schijnsel van het olielampje, dat op de tafel brandde, een gedaante door de deur vluchten. Ze slaakte een gil... Was het een dief?

Rijkaart en zijn vrouw hoorden haar geroep. De vrouw, meenend, dat er iets met Annette scheelde, kwam haastig aangelopen.

— Er is hier een man geweest, stamelde Klara, en naar de tafel blikkend, vervolgde ze... Daar lag mijn zilveren beurs... Ze is weg...

— Maar ge moet u vergissen!

— Ik heb hem zien vluchten... O neen, ik mis niet... ik werd wakker door een gerucht...

— Hoe is dat mogelijk! hernam vrouw Rijkaart ontsteld en ze ging het aan haar echtgenoot meedeelen.

Rijkaart sprong uit bed, kleepte zich wat en keek deuren en ramen na... Deze waren gesloten en men bemerkte geen inbraak. Toch hield Klara haar bewering vol. En haar beurs bleek verdwenen. Dat was wel het bewijs dat ze niet akelig gedroomd of de nachtmerrie gehad had. De dochters Mathilde en Emma, die op de voute sliepen werden door al de geruchten ook wakker en luisterden niet minder ontsteld toe. Rijkaart

begaf zich naar den zolder. Op een kamertje links lag Bruno rustig te slapen, in een vertrekje rechts snorkte Dolf.

De boer ging nog eens rond. Toen bemerkte hij toch wat hij in zijn eerste haast niet gezien had, dat een venstertje van 't melkhuis open stond. De deur tusschen het melkhuis en de keuken was niet gegrendeld geweest. Dan moest de dief langs daar binnengedrongen zijn. Zeker was hij van plan meer te stelen, maar had het geroep van Klara hem op de vlucht gejaagd!

Rijkaart rakelde het vuur in den haard op; hij zou nu hier blijven zitten om jonkvrouw van Loo gerust te stellen. De nacht verliep verder kalm.

Al vroeg kwamen vader en zoon van Loo en de dokter, allen op schaatsen. De geneesheer vond Annette niet erger; maar de kranke moest toch te bed blijven. Vader van Loo was, zooals we weten, schout te Winoksbergen en dus deelde Rijkaart hem den diefstal mee.

— Ik zal dadelijk opsporingen laten doen, zei de ambtenaar. De zilver- en goudsmiden in 't ronde moeten gewaarschuwd worden om den dief of den heler aan te houden, als deze de beurs te koop biedt. Er dient veiligheid in de Moeren te heerschen!

Bruno en Dolf verklaarden niets vernomen te hebben.

De schout dankte de hoevebewoners voor hun vriendelijkheid. 's Namiddags zou zijn vrouw per koets komen, om Annette te bezoeken.

III

Naar den kant van Hondskoote op, ook nog in de Moeren, woonde op een hoeve bij haar ouders Bella Boudewijns. Zij zou het volgend jaar met Bruno Rijkaart trouwen en was dus zijn verloofde.

Den dag na den diefstal bij Rijkaart, kwam een vreemde man op de boerderij. Hij moest Bella een pakje afgeven.

— 't Is van Bruno Rijkaart, zei hij. Een geschenk voor u... Hij heeft het gisteren uit Veurne meegebracht.

De bode scheen haastig. Hij vertelde geen bijzonderheden, was daar op schaatsen en vloog over het ijs. Bij Boudewijns kende men hem niet.

Isabella deed nieuwsgierig het pakje open. Bruno verrastte haar wel eens meer met een geschenk. Uit het papier wikkelde ze een met zilver bewerkte geldbeurs.

— O, moeder, zie eens hoe prachtig! riep ze opgetogen.

— Maar kind! zei de boerin. Zoo'n beugeltasch... Die heeft veel geld gekost.

— Maar gaat ge daarmee durven uitgaan? vroeg een zuster. Alleen de voorname dames dragen die!

— We zijn toch ook welgestelde lieden, hernam Bella. En zeker zal ik ze dragen en vanmiddag al, als we naar Hondskoote gaan, op tantes feestdag.

De geldbeurs werd lang bewonderd, ook door boer Boudewijns, toen deze wat later binnen trad. En ja, 's namiddags droeg Bella de tasch aan haar zijde, wanneer de familie in de groote slede naar Hondskoote reed. Een tante vierde haar naamdag en gaf een feestje. Boudewijns en zijn gezin stapten aan de kade uit. En vroolijk gingen ze naar de markt, waar tante woonde. Plots bleef een schoutsdienaar — wij zouden zeggen een politieagent — bij hen stil staan. Hij keek scherp naar de geldbeurs.

— Boudewijns, zei hij dan, hoe komt uw dochter daaraan?

— Dat is een onbeschaamde vraag! riep de boer kwaad. Denkt ge soms, dat ze die tasch gestolen heeft?

— Maar natuurlijk niet. Ze zal ze gekocht hebben, maar ik zou gaarne weten van wien. Er is vannacht zulk een beurs gestolen en de dief zal natuurlijk trachten die te verkoopen.

— Welnu, mijn dochter heeft ze gekregen van Bruno Rijkaart.

— Dat is vreemd! Juist in het huis van Rijkaart werd de tasch gestolen. Ze behoorde aan jonkvrouw van Loo uit Winoksbergen, die daar logeert.

De Boudewijnsen schrokken nu toch. Maar Bruno zou de beurs niet weggenomen hebben.

— Ik kan er niets aan doen, doch ge moet eens meegaan bij den schout, hernam de diender.

— Luister, hernam de boer, ga maar voorop, ik kom

dadelijk en zal de beurs meebrengen, maar ik wil geen oploop in de straat.

De familie begaf zich eerst naar tante's huis. Bij Bella stond het schreien nader dan het lachen. Haar vader ging dan met de beurs naar de woning van den schout. Deze ambtenaar hoorde, hoe een bode 's morgens een geschenk had gebracht.

— Die beurs is volgens de beschrijving, welke ik ontvangen heb, wel de gestolene, zei de schout. En kijk in het zilver staan letters bewerkt K. V. L... Klara van Loo, de jonkvrouw aan wie ze toebehoort. O, de zaak is mij duidelijk. Klara en Annette vertoeven op de hoeve. Een der jonkvrouwen was gisteren op een tochtje in de arreslede, ziek geworden. Bruno heeft die beurs gezien. Hij vond ze juist geschikt als een geschenk voor zijn verloofde, en nam ze weg. Maar dat zal hem zwaar opbreken!

— Dus gij houdt Bruno voor een dief! riep Boudewijns uit.

— Wie wegneemt, wat hem niet toebehoort, is een dief, hé? De beurs blijft hier. Gij kunt natuurlijk gaan. Ik weet, wat mij te doen staat.

Somber gestemd vertrok Boudewijns. Bruno een dief, neen, dat kon niet! En toch... misschien was hij voor de verleiding bezweken, toen hij de prachtige beurs zag. Hoe kwam hij er anders aan? Het was onder de boeren geen mode zulke dure dingen te koopen.

't Werd geen plezierig feest bij tante. Bella begon

te weenen, toen ze hoorde wat de schout gezegd had, « Bruno is geen dief, hij zou nooit iets oneerlijks doen! » zei ze telkens.

En ze bad in stilte dat God Bruno's onschuld bewijzen zou.

.....

De schout van Winoksbergen, de vader dus van Klara, Annette en Adelbert zat met zijn vrouw en zoon in de kamer. Moeder was zoo juist thuis gekomen uit de Moeren. Ze vertelde van haar bezoek, toen iemand de schout wilde spreken. Het was de schoutsdienaar uit Hondshoote. Hij legde dadelijk de geldbeurs voor den ambtenaar.

— Terug! riep de heer van Loo. En is de dief aangehouden?

— Nog niet, maar we kennen hem. Het is Bruno Rijkaart.

— Maar zijt ge gek! schreeuwde de schout.

De dienaar vertelde nu, wat hij wist over het geschenk dat aan Bella Boudewijns gebracht was. De heer van Loo gaf den man een belooning en stuurde hem weg.

— Begrijpt gij er iets van? vroeg hij dan.

— Ik geloof niet, dat Bruno een dief is, zei Adelbert.

— 't Is toch vreemd, sprak zijn moeder. Hij heeft gisteren de beurs gezien. En ja, hij wilde er zijn verloofde misschien blijde mee maken.

— We moeten in elk geval Bruno ondervragen, zei

de schout. Vanavond is het te laat. Ik zal morgen vroeg naar de Moeren gaan.

En 's anderdaags reed de heer van Loo heen. Zijn zoon vergezelde hem. De boer zag hen aan zijn erf de schaatsen afbinden. Hij kwam dadelijk naar buiten.

— De jonkvrouw heeft een goeden nacht doorgebracht, zei hij. Ze is veel beter. En nog geen nieuws van den diefstal, heer schout?

— Ja, de tasch is terecht ...

— En wie was de dief?

— Dat weten we nog niet. Luister eens... het is een vreemde geschiedenis... Ik weet natuurlijk, dat gij eerlijke menschen zijt. Maar ik moet u vertellen, hoe de beurs ontdekt werd. Laat ik het hier doen!

En de schout deelde alles mee. Rijkaart ontstelde geweldig.

— Mijn brave, oprechte Bruno een dief! zei hij dan. O, neen, heer schout!

— Ik geloof het ook niet... doch we dienen hem te ondervragen. Roep hem eens hier!

Bruno hielp Dolf aan 't dorschen. Hij verscheen en vernam welk een beschuldiging er op hem rustte.

— Maar dat alles is schandelijk bedrog! sprak hij verontwaardigd. Ik heb geen geschenk aan Bella gestuurd. Ik heb niemand met zoo'n boodschap belast! Het is afschuwelijk, wat men tegen mij wil doen...

— Hebt gij vijanden? vroeg de schout.

— Dat weet ik niet! O, wat er een mensch kan over-

komen! Maar gij gelooft toch niet, dat ik de beurs weggenomen heb...

— Neen!

— Laat ons in huis gaan, zei Rijkaart. We kunnen dat toch niet verborgen houden!

Ze stapten binnen. Alleen Adelbert bleef achter, want plots had hij voor een opening in de schuur het gezicht van Dolf, den knecht bemerkt. En gisteren had hij al gezegd, dat dit gelaat hem niet vreemd was. Plots ging hem een licht op. Nu wist hij het, waar hij dien jongen man nog ontmoet had! Bij zijn vader... Die kerel was verleden jaar om diefstal veroordeeld geworden tot eenige maanden gevangenisstraf.

Adelbert liep naar de schuur. Verschrikt keek Dolf hem aan.

— Gij hebt de beurs gestolen, zei de zoon van den schout bruusk.

De knecht verbleekte.

— Hoe weet ge dat? stotterde hij.

— Beken! Gij hebt 's nachts de beurs uit de kamer gehaald...

— Maar ik bezit ze niet meer...

— Gij hebt ze aan Bella Boudewijns gebracht of laten brengen. Waarom?

— Welnu ja... ik nam de beurs weg. Ik had ze gezien, toen die juffer mij een belooning gaf, omdat ik naar den dokter ging. 's Nachts ben ik van den zolder gekomen. Ik zette het keukenvenster open, om aan inbraak te doen

gelooven. Maar 's morgens hoorde ik den schout zeggen, dat hij een streng onderzoek zou instellen en de gouden zilvermeden wilde laten waarschuwen. Ik meende de beurs aan een kameraad te geven, om ze te verkopen, maar nu werden we bang. En dan kwam ik op het gedacht ze aan Bella Boudewijns te laten bezorgen. Mijn kameraad deed die boodschap.

— Ge wildet dus de schuld op Bruno werpen. Waarom?

— Omdat ik hem niet kan verdragen. Waarom is hij rijk en ben ik arm! Hij geeft me bevelen... hij is hier baas. Ik was jaloersch van hem. Nu ik de beurs toch moest kwijt spelen, kon ik Bruno eens goed raken. Ge weet het thans. En het kan me niet schelen.

Dolf was eerst onthutst geweest door het snel en onverwacht optreden van den jongen van Loo. Hij had bekend, zonder het eigenlijk zelf te weten. Doch nu begreep hij eensklaps zijn toestand. Dreigend verhief hij zijn dorschvlegel.

— Laat me door! zei hij met heesche stem. Laat me gaan, of ik dood u!

Dolf snelde Adelbert voorbij, en liep achter de schuur over den weg. Adelbert ging in huis. Daar zaten de moeder en de zusters te schreien, om hetgeen ze juist gehoord hadden.

— Ik ken den dief... het is de knecht, een oud-veroordeelde! riep Adelbert.

— Hoe weet ge het? vroeg zijn vader.

— Ik zal alles vertellen... kom, laten we hem eerst aanhouden! Hij loopt weg.

De vier mannen snelden naar buiten. Ze bemerkten Dolf niet meer.

— Toch kan hij niet ver zijn, verzekerde Adelbert. Hij zal zich tusschen het riet verborgen hebben.

— We moeten hem zoeken, sprak de schout. Laat ons wapens mee nemen, een riek, een vork of een knuppel. Maar heeft hij bekend?

— Alles! verklaarde zijn zoon.

Bruno haalde voor ieder een wapen uit de schuur. Men stapte op het ijs naar het riet. En terwijl men tusschen het bevroren kruid speurde, vertelde Adelbert hoe hij gehandeld had.

— Ginder rijdt hij weg... hij is op schaatsen! riep Bruno eensklaps. Hij heeft zeker in dat huisje er een paar gehaald.

De knecht was dadelijk een heel eind weg. Men moest de achtervolging opgeven, maar ging toch tot aan de kleine woning. Een vrouw zat nog bevend in het keukentje.

— O, wat schrok ik, zei ze. De knecht Dolf kwam daar binnen en ik moest hem de schaatsen van mijn man geven. Hij bedreigde me, tierde en vloekte. O, wat deed hij leelijk!

— Hij zal zijn straf wel krijgen, verzekerde de schout.

Het gezelschap keerde naar de hoeve terug. Moeder en zusters, Klara en ook Annette wachtten nieuwsgierig

naar verder nieuws. Adelbert vertelde nog eens alles over.

— Ja, ja, zei hij, toen ik dat gezicht weerzag, herkende ik het dadelijk, en ik kreeg als een ingeving, dat die knecht de schuldige was,

Het bleek dus, dat de boer een dief in dienst had gehad. En de kerel stond nog in betrekking met allerlei gespuis. Bruno's onschuld was bewezen. De jongeling begaf zich vlug naar Boudewijns om Bella en haar ouders gerust te stellen. De schout van Winoksbergen was toch voorzichtiger geweest dan de schout van Hond-schoote.

Dolf werd niet gevonden. Hij scheen naar een andere streek vertrokken.

Annette kon na eenige dagen de hoeve verlaten. 't Gewone leven ging weer zijn gang. Er was nu op de hoeve een nieuwe knecht.

IV.

Eenige maanden waren voorbij gegaan... Vlaanderen was weer geheel onder Spaansch bestuur. De Spaansche koning kwam in oorlog met Frankrijk. Maar die strijd werd niet in Spanje en weinig in Frankrijk, maar vooral in Vlaanderen geleverd. De Fransche veldheer Condé wilde Duinkerke veroveren. Dat was toen nog een Vlaamsche stad en dus waren de Spanjaarden er ook de

meesters. De Franschen namen Winoksbergen, Hond-schoote, Veurne en andere plaatsen. De Moeren lagen dus te midden van de legers.

Zekeren avond kwam Bruno Rijkaart thuis. Hij was naar Winoksbergen geweest. « We mogen wel op onze hoede zijn, sprak hij tot zijn vader. Ik heb een ouden kennis gezien, Dolf, den vroegeren knecht. Hij schijnt aan 't hoofd te staan van een bende deugnieten. De schout kan hem niet gevangen nemen, want Dolf en zijn kornuiten werken zoogenaamd voor het Fransche leger. Ze stelen en plunderen met de soldaten mee.

Er was geen gezag nu, dat de burgers beschermde. De soldaten, die Duinkerke belegerden, leden veel ellende. De Herfst begon vroeg. Het was koud, guur weer. De krijgslieden legerden in het slijk. Om hen niet al te zeer te verbitteren, moesten de officieren veel door de vingers zien. De soldaten roofden bij de bewoners der hoeven en der dorpen, wat ze konden. Kerels als Dolf deden daaraan mee. Weer gingen eenige dagen voorbij. De tijd bleef maar droevig. Bruno Rijkaart had zekeren avond het nog gespaarde vee verzorgd. De beste runderen waren reeds door krijgslieden meegevoerd. Het gezin ging te bed. Bruno bleef op. Hij en vader waakten 's nachts om beurten. Nog altijd waren ze bevreesd voor een inval van Dolf. Ze zouden zich niet laten verrassen. Twee oude soldaten lagen naast den haard te slapen. Het was wild weer. Bruno zat te mijmeren. Eensklaps trof hem een zonderling geluid.

Hij opende de deur. Hij schrok geweldig. Er spoelde water over den drempel. Plots begreep Bruno alles. Men had al gesproken over een onderwaterzetting. De Spaansche gouverneur te Duinkerke kon de sluizen openen en het zeewater in de Moeren laten stroomen. Dan liepen ook de wegen onder en de Franschen zouden moeten vluchten. Maar men wilde niet gelooven, dat markies van Lede, zoo heette de gouverneur, een bloeiende streek ten onder zou brengen. Bruno wist nu, dat het toch was gebeurd. Het water stroomde aan. Vlug wekte de zoon zijn ouders en zusters. « De Moeren loopen onder ! » riep hij. En dadelijk was de woning vol ontzetting. Ook de soldaten werden wakker gemaakt. Ze wilden vluchten. « Het is te laat ! » zei Bruno. « Ge zoudt in vaarten of kreken terecht komen. Er zijn geen wegen meer. Alles is een watervlakte ».

Allen klommen naar den zolder. O, kwam de dag maar gauw ! Dan zou men misschien een boot ontwaren. De felle wind dreef het water nog sneller aan. In den stal loeide angstig het vee, maar het was niet mogelijk de dieren te redden. Als de bewoners hun leven maar behielden ! Welk een vreeselijke nacht ! En die ontzetting heerschte overal in de Moeren. Eindelijk daagde de morgen. En nu zagen de Rijkaarts een vreeselijk schouwspel. De Moeren waren weer een meer. Het water reikte reeds halverwege de muren. Het wies nog snel. « O, we zullen allen verdrinken ! » jammerden moeder en de zusters. Er was geen boot te bespeuren. Bruno

sprak er reeds van planken uit den zolder te breken en met de balken van het dak een vlot te maken. Men zou dan nog een kans hebben, om aan den dood te ontsnappen. Maar met zulk een vaartuig op het woeste meer, want de wind was nog in kracht toegenomen.... In den stal was het stil. De arme dieren waren reeds dood. De hoeve daverde. Ze zou kunnen instorten, ondermijnd door de golven.

— Een boot, ik zie een boot ! riep Bruno eensklaps.

De hoop laaide op. « Als ze ons maar zien ! » jammerde Emma. De ongelukkigen zwaaiden door de dakvensters met doeken; de mannen riepen. Maar er verkeerden nu veel menschen in nood. De boot kwam echter in deze richting. Ze naderde voortdurend.

— O, ik herken Adelbert van Loo ! juichte Bruno; hij heeft aan ons gedacht !

— Goddank, de brave jongen komt ons redden, sprak moeder dankbaar.

En zoo was het. Ook te Winoksbergen had men vernomen, dat de Moeren onderliepen en Adelbert wist dan, dat zijn vrienden in nood verkeerden. Hij had eenige schippers gehuurd en een boot geleend en nu waren de helpers daar. 't Werd tijd, want het water reikte reeds aan het dak. Door de venstertjes klommen de Rijkaarts en de soldaten naar buiten. Zoo verlieten ze hun hoeve. Als doodarme lieden voeren ze nu heen. Alles verloren ze. Neen, het leven behielden ze. En dat was niet het geval met al de bewoners der Moeren. In dien nacht en op dezen morgen kwamen er velen om.

De geredden werden met liefde in de woning van den schout ontvangen.

Dadelijk keerde Bruno met de boot terug. Adelbert en de visschers vergezelden hem. De zoon van Rijkaart was zeer angstig om het lot van Bella en haar huisgenooten. Men roeide nu naar hun hoeve, maar de bewoners hadden deze reeds kunnen verlaten. Een visscher, die ook reddingwerk verrichtte, deelde mee, dat de Boudewijnsen uit Hondshoote afgehaald waren. De mannen boden dan weer anderen hulp.

's Avonds zag men aan de Moeren niets dan een wilde waterplas, waarboven slechts de kerktoeren uitstak.

De daad van den gouverneur wekte afschuw. Men wist, dat hij Duinkerke toch niet redden kon. De Franschen namen stellingen in de duinen en een maand later trokken ze als overwinnaars de veste binnen.

Coebergher stierf van hartzeer, toen hij zijn werk van vele jaren in één nacht vernietigd zag.

V.

Weer ging eenige tijd voorbij. De oorlog was gedaan, maar de Moeren bleven in hun troosteloosheid liggen. Het geld en de moed ontbraken, om ze nogmaals droog te maken.

Rijkaart had een bedrag geleend van den heer van Loo en huurde een kleine hoeve bij Winoksbergen. Bru-

no trouwde met Bella, maar bleef bij zijn vader werken. Ze moesten allen hard zwoegen voor hun brood.

De Franschen waren meester gebleven van Duinkerke. De bewoners in de streek kloegen zeer over diefstallen, die voortdurend gepleegd werden. Een rooversbende moest aan het werk zijn. Men kon de schuldigen niet ontdekken. Dat duurde geruimen tijd.

Op een morgen, toen het 's nachts fel gewaaid had, kwam Bruno buiten. Zijn huisje stond dicht bij de Moeren. De jonge man zag een boot omgekeerd tegen den oever liggen. « Zou er een ongeluk gebeurd zijn? » mompelde hij. Bella vreesde het ook. Maar de dag ging voorbij, zonder dat men iets vernam. De boot werd vastgemeerd. Misschien kwam de eigenaar wel. Zes dagen verlieten, maar niemand daagde op, om het vaartuig te halen. En in de omgeving werd geen enkele vermist van de lieden, die op de Moeren ter vischvangst voeren.

Zekeren nacht stormde het weer. Bruno Rijkaart hield de wacht. Zijn huisje stond immers vlak bij de Moeren. Men kon nooit weten of er weer niet eens een ramp zou losbreken, wanneer een dijk bezweek. Bruno zat bij den haard. Hij meende gewerschoten te hooren en luisterde scherper. Neen, hij vergiste zich niet.

— Misschien soldaten, die met de roovers aan 't vechten zijn, dacht hij.

Men had eenige dagen geleden Fransche krijgslieden vermoord gevonden. Toen was er bevel gegeven op de schurken een klopjacht in te richten.

— Misschien heeft men ze nu ontmoet, zei Bruno. O, mocht het waar zijn !

Het gerucht hield dan op.

Den volgenden morgen was het weer bedaard. Een visscher, Jozef Leen, uit Gijvelde, had met zijn boot in het riet geschild. Hij vroeg nu aan Bruno of deze ook had hooren schieten.

— Ja, antwoordde Rijkaart, en ik dacht, dat het een gevecht was van soldaten met roovers.

De visscher zei niets meer en wat later voer hij heen. Na drie dagen keerde hij terug en zocht Bruno op.

— Ik heb geen rust, zei hij. Wilt ge me helpen ?

— Waarmee ?

— Er moeten menschen op den kerktoren in de Moeren zitten.

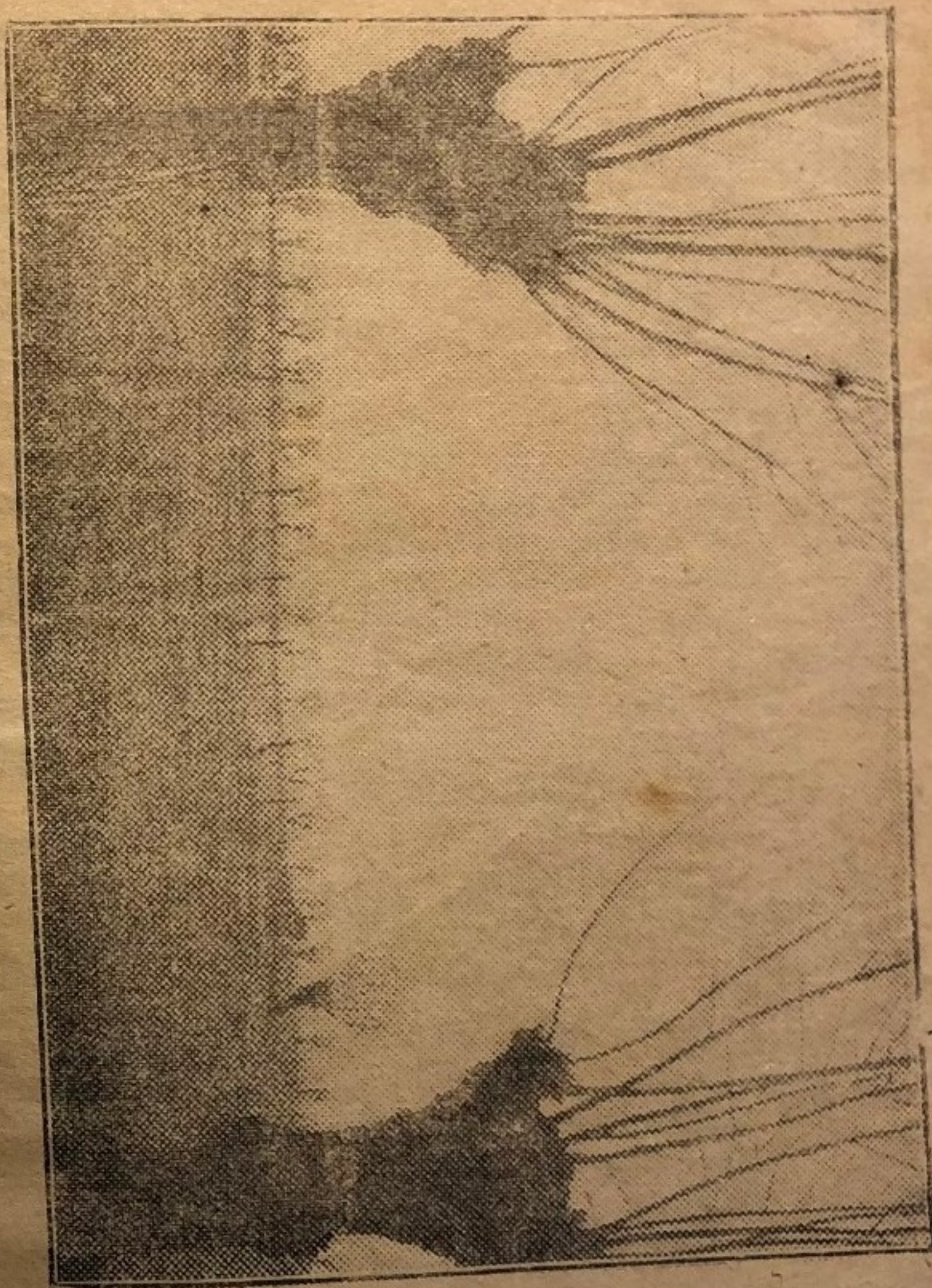
— Maar wat ge nu meent !

— De gevonden boot was zeker van hen... En zij hebben in dien nacht geschoten, om hulp te vragen, want ze zaten op den toren gevangen, nu hun boot door den storm losgelaten was.

— Wat bazelt ge toch allemaal ! En waarom schoten ze dan niet dadelijk, nadat ze hun boot verloren hadden. Het was wel vier, vijf dagen later !

— Omdat ze niet durfden ! O, Bruno, ik begrijp alles, hernam Leen, wiens naam door de geschiedenis bewaard werd... Eens heb ik de roovers gezien, die de streek onveilig maakten. Men kon hen niet vinden, hé ? Overdag schuilden ze op den verlaten toren in de Moe-

De Moeren.

ren. Eens was ik aan 't visschen en naderde ik den toren. Ik bemerkte hen. Ze wilden me toen in het water werpen. Ik smeekte om mijn leven. Ik moest dan zweren, dat ik hun verblijfplaats nooit bekend zou maken. Ik deed het, om mijn leven te redden. Ik had toch alles moeten vertellen, maar ik durfde niet. In den nacht voeren ze met hun bootje naar wal om te rooven. Tegen den morgen keerden ze naar den toren terug en maakten ze hun schuitje aan het kerkdak vast. Nooit kwamen er daar visschers, want ze vreesden met hun scheepje op huizen te stooten. Er stonden daar eenige hooge gebouwen. Zoo bleef hun vluchtplaats onbekend, tot ik eens bij kalm weer langs daar voer... En in den eersten storm zal hun schuitje losgeslagen zijn. Ze konden dus niet meer weg. Zeker was het eten eindelijk op en hebben ze ten laatste door geweerschoten de aandacht willen wekken.

— Ge hadt dan toch den schout kunnen waarschuwen, zei Bruno.

— Ik durfde nog niet. Ze hebben misschien wel handlangers aan wal, die wraak zouden genomen hebben... Ik heb echter geen rust meer.

— Nu zullen ze van honger dood liggen.

— Ik denk het.

't Waren booswichten, maar toch huiverde Rijkaart bij die gedachte.

— Willen we er eens heen varen? vroeg Jozef Leen.

— Ik ga het eerst aan den schout zeggen. Zoo behoort het.

Bruno vertrok naar Winoksbergen. En een paar uur later staken de heer van Loo, Adelbert, Bruno, Leen en nog twee gerechtsdienaren van wal. Ze voeren naar den toren. Ze hielden hun wapens gereed. Men kon niet weten, of de roovers toch nog niet leefden en zich zouden verdedigen. Er roerde echter niets meer op den toren. De mannen maakten hun boot vast en door een gat in het dak stapten ze op den kerkzolder. Ze ontstelden. Daar lagen acht roovers dood, van den honger bezweken. Het was met hen verlopen, zooals Leen gemeend had.

— Dat is Dolf, onze vroegere knecht, zei Bruno, naar een der lijken wijzend.

— Inderdaad, sprak Adelbert. Hij heeft in het kwaad volhard en zoo zijn straf gevonden.

— Ze verborgen zich voor de menschen, doch God heeft hen gekastijd, sprak de heer van Loo.

De dooden werden aan wal gebracht. De meesten werden herkend als geboefte uit de omliggende steden. En nu vernam men, dat Dolf van Veurne afkomstig was. Hij had als kind reeds slechte makkers gevonden, was een speler en drinker geworden. Soms werkte hij, als toen bij Rijkaart, maar dat was om steeds gelegenheid te zoeken tot nieuwe rooverijen. 't Was een ellendig einde van een ellendig leven.

De roovers werden naar de gewoonte van den tijd op 't Galgenveld begraven. Nu keerde de rust in de streek terug.

Nog een eeuw bleven de Moeren onder water. De Rijkaarts, die verder tevreden leefden en door ijver en spaarzaamheid weer welstand verwierven, zagen ze dus niet als akkerland hersteld.

.....

En toch zijn de Moeren weer droog geworden en dragen ze elk jaar schoone oogsten.

In den oorlog 1914-18 waren ze opnieuw met onderwaterzetting bedreigd. Vooral in de Lente van 1918 was het gevaar daarvoor zeer groot. De Duitschers maakten toen snelle vorderingen. Ze wilden de Fransche kanaalkust bereiken. En men moest alle middelen aangrijpen om hun den weg af te sluiten, en dus zoo noodig ook de Moeren offeren.

De bewoners werden reeds gewaarschuwd en beleefden angstige dagen en nachten.

Het is gelukkig zoo ver niet gekomen.

De Duitschers werden achteruit geslagen en moesten zelfs weldra ons land geheel verlaten.

Tijdens den oorlog hebben onze Koning en Koningin ook in de Moeren gewoond en wel op een buitengoed. Er is een Belgische en Fransche Moere, en op het laatste ligt een dorp, dat Moëres heet.

Maar overal in de Moeren spreekt men toch Vlaamsch en zelfs nog heel wat verder Frankrijk in.

Hier immers vertoeven we in Fransch-Vlaanderen, dat eens tot ons Vlaanderen behoorde. Onze taal is blijven bestaan en ge hoort ze nog volop in de bevallige oude steedjes als Winoksbergen, Hondshoote, Cassel en in de talrijke dorpen. Winoksbergen wordt ginder altijd Bergen genoemd. Deze plaats ontstond bij de abdij, welke de H. Winok op den berg stichtte en waarvan nog twee torens overgebleven zijn. Winoksbergen bezit verder een sierlijk belfort en een statige kerk.

Hondshoote prijkt met een hoogen toren, dien men in de streek « den witten torre » noemt. Tijdens den oorlog hebben in al die plaatsen veel Belgische soldaten verbleven. Ghyvelde, waar Jozef Leen uit ons verhaal thuis hoorde, ligt aan de lijn Veurne-Duinkerke. Nog wonen er visschers die wel Franschen zijn, maar allen Vlaamsch spreken. Ze varen in zee op schepen uit Duinkerke.

De naam Duinkerke herinnert insgelijks aan de Vlaamsche afkomst : hier werd in de duinen een kerkje gebouwd door Sint-Elooi, die in Vlaanderen het Christendom verbreidde. Ook te Duinkerke kennen nog veel inwoners onze taal.

Het is wel eigenaardig in Fransch-Vlaanderen een reisje te doen.

EINDE.

die toen in ons land heerschten. Hij ging in 1620 aan 't werk, omringde het meer met een hoogen dijk en rond dien dijk liet hij een kanaal, een « ringsloot » graven. Dan dolf men van de ringsloot een vaart naar de haven van Duinkerke. Men bouwde om de plas twintig molens. Deze zogen het water der Moeren in de ringsloot, vanwaar het door de vaart naar Duinkerke en naar zee stroomde.

Aldus kwam het meer droog. Het land werd met rapen bezaaid, die heel goed groeiden. In 1625 plantte men er boomen. Er verrezen hoeven. In 1631 stond er een kerk. Neringdoenders vestigden er zich ook. De troostelooze, sombere en ongezonde waterplas was een wonnig oord geworden.

II.

Op dien nieuwen grond woonde twintig jaar later boer Rijkaart. Hij bezat een groote hoeve met veel land en weiden. Hij leefde er tevreden en gelukkig met zijn vrouw, zijn dochters Mathilde en Emma en zijn zoon Bruno. Een knecht Dolf hielp bij het werk.

't Was Winter en de vaarten en hier en daar overgebleven plassen lagen met een dikke ijskorst bedekt. Een dier vaarten leidde langs de hoeve. Daar naderde een sierlijke arreslede. Een jonge edelman op schaatsen duwde ze voort. In het lichte, ranke voertuig zaten twee

jonge dames. Ze moesten wel tot een hooge familie behooren, want de baljuw van het dorp, die zich ook op het ijs vermaakte, groette hen diep. Een der dames scheen echter lijdend. Ze keek somber.

— Betert het nog niet, Annette? vroeg de jonge heer.

— Neen, Adelbert, ik heb het vreeselijk koud.

— Dan zullen we op die hoeve aanleggen... Ge kunt zoo noodig per koets naar de stad terug rijden, want de wind wordt scherper...

En Adelbert van Loo, zooals de edelman heette, stuurde de arreslede naar het erf van boer Rijkaart. Deze kwam dadelijk uit de woning. Hij herkende den heer als den zoon van den schout uit Winoksbergen.

— Baas, mogen wij even uw huis binnen treden? vroeg Adelbert vriendelijk. Een der dames is onwel geworden.

— Maar zeker, heer van Loo. Wees welkom en zeg, waarmee ik u kan dienen.

— Mijn zuster Annette is door de koude bevangen. Ze had vanmorgen reeds hoofdpijn, maar ze meende, dat een tocht in de frissche winterlucht haar goed zou doen. 't Is echter anders uitgevallen.

— We hebben een flink vuur in den haard, verzekerde Rijkaart.

Adelbert gaf Annette den arm. De zieke steunde ook op haar zuster Klara. Ze beefde en klappertandde.

Vrouw Rijkaart hoorde, wat er aan de hand was en